

Logika VI

Ladislav Hejdánek

Related preparatory texts:

[Logika VI \[příprava\]](#)

k dokumentu existují tyto přípravné texty:

[Logika VI \[příprava\]](#)

- ◆ bytový seminář, česky, vznik: 9. 11. 1987
- ◆ private seminar, Czech, origin: 9. 11. 1987

Logika VI

9. 11. 1987

KAZETA 1

STRANA A

O pojmech a intencionálních předmětech na příkladu *Faidra*...

...

KONEC STRANY A

STRANA B

...

Ke každému pojmu patří intencionální předmět...

Ke každému slovu patří těch dvojic celé hnízdo...

Kromě slova, kromě pojmu, kromě intencionálního předmětu je tu ještě ten konkrétní pes...

Na jedné straně je myslící a poznávající subjekt člověk, na druhé straně je nějaká skutečnost a ten člověk míní tu skutečnost jistým aktem nebo výkonem vědomí, výkonem myšlení, přičemž to myšlení je organizováno ... pojmem. Pojem ale nemůže být konstituován jinak, než že zároveň je konstruován příslušný intencionální předmět. Takže mezi myslícím subjektem a mezi skutečností, která je míněna, tu máme nejméně už tři členy: slovo, pojem, intencionální předmět. Mohlo by toho být víc, ale přinejmenším tohle. Ten vztah není jednoduchý.

Ještě si ukážeme blíž tu komplikovanost... Jdu po mezi a najednou zahlédnu bílé kvítky...

Kartouzky jsou něco jiného než slzičky Panny Marie, ale je to velice podobné... Kdo se nezajímá o rostliny, tak tam ten bílý kartouzek neuvidí. Musím něco vědět a musel mě zaujmout kartouzek. Musí mi být najednou nápadné, že tam je bílé. Kdybych to nevěděl, tak si tu zvláštnost neuvědomím. ...

[15:50] Ten fenomén sám je možný jedině na základě toho, co vím. Tady si připravuju půdu pro jakousi distanci od – nevím, jestli přímo od Husserla, ale od některých dogmatizujících fenomenologů, kteří odmítají připustit, že fenomén je spolukonstituován intelektem, spolukonstituován vědomostmi. Možná, že to opravdu do jisté míry lze adresovat i samotnému Husserlovi (a Patočkovi), protože sama koncepce přirozeného světa předpokládá, že ty konstrukce moderní vědy do toho fenoménu nepatří, že nám ten fenomén zkreslují, že ten přirozený fenomén je nezatížený, nezkreslený, nedeformovaný těmi konstrukcemi moderní vědy. Po mém soudu není žádného rozdílu mezi konstrukcemi vědeckými a nevědeckými, ty konstrukce tam jsou vždycky, a já se můžu mýlit a považovat vránu za havrana nebo kartouzek za slzičky Panny Marie, a pak vidím něco jiného, ten fenomén je pak jiný, ale zase v důsledku toho, že mám blbé poznání, blbé vědomosti. Ale ne

že bych neměl žádné, že bych mohl přijít a jenom kouknout, a měl fenomén. To není pravda, protože abych ten fenomén měl, tak musím něco vědět. Jinak ten fenomén přede mnou vůbec nevystane, já si toho nevšímnu. Tak proto jsem na to dával takový důraz.

No a tuhle tu okliku jsem udělal z jednoho důvodu. Protože musíme tak jako tak připustit, že myšlení a vědomosti a tak dále pronikají do našeho vnímání – zejména myšlení proniká do našeho vnímání, významně v něm intervenuje, takže to vnímání je závislé na tom myšlení. Je závislé natolik, že to myšlení může pronikavě zvyšovat nebo zbezpředmětňovat, znicotňovat, činit bezcenným to vnímání. Prostě když my něco blbě víme, tak to i blbě vidíme, a tudíž i to naše pozorování, ta empirie stojí za bačkoru. Jak nám tady minule kolega vykládal z Heideggera, že vojáci se všichni mýlili i s triedry, že mysleli, že je pevnost obsazená, a ona nebyla, tak to je doklad toho, jak to, co víme, i když blbě, jak ovlivňuje to, co vidíme. Když víme blbě, tak blbě vidíme. Čili protože tohle musíme připustit, že to myšlení intervenuje v našem vnímání, a to oběma směry – to jest že může zvyšovat jeho kvalitu a úroveň, anebo tedy snižovat –, tak musíme přinejmenším předběžně a principiálně přiznat legitimitu pro analytický přístup nejenom k samotnému vnímání, nýbrž také k sobě samému – tedy přístup toho myšlení, rozumí se – nejenom k samotnému vnímání, ale k sobě samému, to jest přístup myšlení k myšlení a k vlastní své – to jest toho myšlení – funkci při poznávání. Jestliže je tomu tak, že myšlení se vměšuje do vnímání, tak pak vlastně, abychom věděli, co vnímáme, a měli kontrolu, tak musíme vědět, co děláme, když se vměšujeme ve své myšlení do toho vnímání. To jest musíme mít kontrolu nad svým vlastním myšlením. Ale kontrolu nad svým vlastním myšlením má jenom myšlení pojmové, poněvadž zatím neznáme žádné jiné myšlení, které by bylo schopno mít samo sebe pod kontrolou, víc nebo míň. Samozřejmě to trvá věky, celá staletí, a pořád se objevuje nový způsob, jak se dostat sobě samému v myšlení na kořen. Ale je to legitimní. Nemůžeme říct, že tam to myšlení nemáme hledat. Když víme, že intervenuje v tom vnímání, tak chceme vědět, jak intervenuje, abychom to třeba mohli odečítat. Když víme, co způsobuje chyby, tak to můžeme potom dělat tak, že si ty chyby jakoby odčítáme, abychom se dověděli, jak je to ve skutečnosti. Ale musíme vědět, co máme odečíst.

Námítka, že tím ztrácíme – když připustíme tu intervenci a zároveň ten pokus myšlení, aby samo sebe sledovalo, jak intervenuje – námítka, že tím ztrácíme ze zřetele čistý fenomén a neodlišujeme jej od myšlenkových, například vědeckých konstrukcí, neobstojí, protože obojí funguje nerozděleně spolu a může být odlišeno teprve ex post, myšlenkově. Celá myšlenka fenomenologické redukce předpokládá, že to myšlení samo se kontroluje natolik, že odčítá něco od sebe, zdržuje se něčeho. Ale aby se mohlo myšlení něčeho zdržovat, tak to musí mít na paměti. Když se něčeho zdržuju, tak celou dobu, jak se toho zdržuju, vím, že se toho musím zdržovat, to není samo. Když se toho zapomenu zdržovat, zapomenu, že se zdržuju, tak se nezdržím. Když zapomenu, že držím hladovku, tak omylem sežeru kus chleba. Čili já celou tu dobu musím pamatovat, když se zdržuju, na to, čeho se zdržuju, abych se toho mohl zdržovat. Čili tam to myšlení stále je přítomno. To jest: ke každému myšlení patří taky to myšlené, čili když se zdržuju, je to metodická záležitost: já se zdržuju, ale ve skutečnosti stále myslím v té fenomenologické redukci ten existující svět. Takže vlastně celé mé to

zdržování nevede k ničemu přirozenému, nýbrž je to možné zase jenom díky konstrukci, jakési anti-konstrukci proti těm běžným konstrukcím.

Tak se podívejme ještě jednou na to rozpoznání toho albinotického karafiátku, teď z jiné strany. A to z té strany, která je tématem našeho letošního semináře. Totiž: kde, v kterých místech, v kterých spojeních může a musí působit to sjednocující, to shromažďující, ten logos, to, co integruje. Kde všude potřebujeme ten logos jako integrující moment. A tohleto bude tématem příště.

Já bych byl docela rád, kdybyste si to pustili trochu sami hlavou, a eventuelně příště bychom mohli vyjít z vašich nápadů, kde tam všude... To jest: co potřebujeme pospojovat – potřebujeme pospojovat akt vědomí nebo výkon vědomí, výkon myšlení a pojem. Potřebujeme to spojit, nebo to nepotřebujeme spojit? V čem je spojení mezi pojmem a intencionálním předmětem? Potřebujeme tam nějaké spojení, anebo to se dává samo? A tak dále. Byl bych rád, kdybyste si to pustili hlavou, protože to bude vlastně předmětem příštího večera. Takže...

26:35 KONEC VÝKLADU

Diskuse...

...

Intencionální předmět „chlapec“ u Platóna žije, hýbe se...

KONEC KAZETY 1

ZAČÁTEK KAZETY 2

STRANA A

...

U Platóna (už u něj) je přítomno něco, co metodicky rozváděl Husserl...

Není pravda, že pojmy vznikají abstrakcí: jsou nasuzovány spolu s tím, jak jsou konstruovány příslušné intencionální předměty...

Jennings: akce nazdařbůh, ekonomizace – a odtud se inspiroval Kozák...

Nepředmětná intencionalita je doložitelná u všeho živého – a možná už předživého; viz instinkty...

...

KONEC STRANY A

STRANA B

...

Není to tak, že přes předmětné intence míníme něco nepředmětného. Zároveň máme předmětné intence a nepředmětné intence – ne že to je zprostředkované... Nemůžeme předmětnými intencemi mínit totéž co nepředmětnými...

KONEC KAZETY 2